

LITTERATUR OG LEDELSE

Erik Grønner

Bedriftsleder og forfatter.

I august kom hans bok nummer to, spenningsromanen *Klima X*.

E-post: erik.gronner@hesselberg.no

Magne Lerø

Redaktør i *Ukeavisen Ledelse*.

E-post: ml@ukeavisen.no

Valgerd Svarstad Haugland

Kirkeverge i Oslo, tidligere Kultur og Kirkeminister og leder for KrF.

E-post: valgerd.svarstad.haugland@oslo.kirken.no

Jens Frydenlund

Administrerende direktør i Theodor Qviller AS. Debuterte med romanen «Adresse Oslo Vest».

E-post: jens.frydenlund@vensafe.com

Hopp verdens ledere, hopp

I dette Bjørnsonåret vil alle ha en flik av den store dikteren. Også vi larkollinger, som levde en nokså anonym tilværelse, helt til NRK fant på at de skulle lage realityserie fra campingplassen her nede.

Nå kan vi med bestemthet hevde at vårt lille tettsted også kan knyttes til Bjørnstjerne Bjørnson. For det hadde seg slik at forfatterens nevø var redaktør i Moss Avis, og blant de aller første til å ha landsted på Larkollen. Og ikke nok med det. Ett av de andre små skipperhusene som ble flyttet inn fra Eldøya til fastlandet, planke for planke, huset slektninger av Bjørnsons kone. Hit kom Bjørnstjerne og Karoline flere ganger for å nyte badelivet.

Vi kan forestille oss den store dikterhøvdningen ute i vannet, med en hårprakt som gikk Karl Ove Knausgårds en høy gang og med de karakteristiske brillene. Han har passet på å vade ut, slik at frisyren ikke blir ødelagt. Dette er lenge før den globale oppvarmingen. Det er kaldt i vannet. På trebrygga står hans kone, som hutrer og fryser. Hun vil ikke uti. Det er nettopp da Bjørnstjerne Bjørnson utbasunerer de berømte ordene: Hopp Karoline, hopp.

At levementen Bjørnstjerne skulle ha ropt denne frasen på Aulestad, ved hjemkomsten fra Paris, for å fortelle sin kjære kone at han ikke hadde klart å holde seg i skinnet, må være en ondsinnet nidhistorie satt ut av hans fiender. For Bjørnson hadde mange uvenner. Så mange at han ikke våget å gå alene på gaten i Kristiania. Fiendene fantes som regel hos dem som satt med makten.

Bjørnson var en person som aldri holdt munn. Han talte saken til alle som led en form for urett, enten det var enkeltmennesker eller befolkningsgrupper, og han var den viktigste bidragsyteren i den nasjonsbyggingen som ga landet styrke nok til å komme ut av unionen med Sverige. Ja vi elsker er en modig tekst. I versene vi aldri synger på 17. mai forteller Bjørnson landets historie, og unnlater ikke å beskrive krigen mot Karl den 12 og Sverige. Han kommer inn på Tordenskjolds triumfer langs kysten og hvordan borgerne i Halden brant sin by for å hindre fiendens fremmarsj. Det er djerpe ord fra en som representerte den underlegne part i unionen.

Bjørnstjerne Bjørnson var dikterhøvdningen som brukte sin posisjon til å påvirke samfunnsutviklingen, både gjennom sine litterære verk og i taler, artikler og brev. Han var viktig i sin tid, både for Norge og for andre land der det ble begått urett, og han fikk utrettet mye. Finnes det forfattere i våre dager som kan bruke sin penn som et sverd? I sovjettiden hadde vi Solsjenitsyn, Havel og Kundera som uredd formidlet historiene om hva som foregikk bak jernteppet, og medvirket til at muren til slutt falt. I regimer der mennesker undertrykkes finnes det ennå slike røster, og de er fortsatt like viktige, for at verden skal få opp øynene.

Hvis Bjørnson hadde levd i dag. Ville han vært like engasjert? Her hvor vi har det så frede-

lig som vi aldri har hatt det. Her hvor vi velter oss i oljerikdom og regjeringen er kunstnerens beste venner. Her hvor vi er på vei til å bli comfortably numb, som Pink Floyd kaller det.

Bjørnson ville ha funnet seg kampsaker, også i dag. Miljø hadde sannsynligvis vært den viktigste. Lokalt på Larkollen ville sommergjesten Bjørnson ganske sikkert ha kjempet mot at den nye hotellbyggingen skal rasere stedet. Globalt ville han manet alle verdens ledere til å ta tak i klimautfordringen. For det er nettopp der behovet er prekært for at de mest innflytelsesrike røstene griper ordet. I en meningsmåling som nylig ble offentliggjort het det at under halvparten av Norges befolkning nå tror at klimatrusselen er reell. I en derpåfølgende radiodebatt hevdet en pr-ekspert at miljøorganisasjonene taper kampen om opinionen fordi de allerede har ropt ulv for mange ganger.

I dette landskapet trenger en tunge røster som gir sin stemme til kampen for å redde jordkloden. Al Gore er en høvding, som Bjørnson, selv om noen stemmer i Florida sørget for at han aldri ble president i USA. Han vier sitt liv til denne kampen. Det er befriende å høre Al Gore, for han snakker rett fra leveren, uten politikerens skjulte agenda. Vår egen utenriksminister satt samme med ham under klimamøtet i København. De som ikke skjønner alvorlet i dette kan ikke være riktig skrudd sammen, uttalte Støre, hvis han ble sitert korrekt, da de to presenterte rapporten om smeltingen av isen rundt polene. Noen skruer må ha løsnet på veien nordover. Under årsmøtet til Oslo Ap reservert den samme Støre seg mot resolusjonen om nei til oljevirkosomhet i Lofoten.

Al Gores budskap er skremmende. I foredraget i forbindelse med lanseringen av sin nye bok, der han ikke bare redegjør for utslippene, men også mulige teknologiske løsninger, sa han at det verste med klimatrusselen er at vi sannsynligvis ikke får noen særlig forvarsler før krisen inntreffer. De uforminskede utslippene av klimagasser vil føre til at vi overskrider terskelverdier, i havet, i lufta og på jorda, som gjør at de negative effektene vil akselerere og komme ut av kontroll. Vi kan ikke vente på bevis. Vi må stole på vitenskapsmennene, de som samtidig motarbeides aktivt av alle sterke krefter som taper på at vi må redusere bruken av fossil energi.

Vi trenger de mest markante stemmene og de beste pennene for å kunne danne opinion og for å påvirke verdens ledere til å ta tak i klimakrisen. Bjørnson ville aldri ha latt oss i fred. Fra kontraktsretten kjenner vi hoppeplikten, plikten til å måtte handle. Dikterhøvdningen ville ikke gitt seg før det ble handlet: Hopp verdens ledere, hopp – før det er for sent.